

Deklarace MOP

o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci

Mezinárodní konference práce, která se sešla v Ženevě na svém 97. zasedání,

s ohledem na to, že současné podmínky globalizace, jež se vyznačují šířením nových technologií, tokem myšlenek, výměnou zboží a služeb, zvyšováním kapitálových a finančních toků, internacionalizací podnikání a podnikových procesů a dialogu, jakož i pohybem osob, zejména pracujících žen a mužů, hlubokým způsobem přetvářejí svět práce:

- na jedné straně proces hospodářské spolupráce a integrace pomohl řadě zemí dosahovat vysokého tempa hospodářského růstu a tvorby pracovních míst, vstřebávat velké počty chudých obyvatel venkova do moderní městské ekonomiky, dosahovat pokroků v národních rozvojových cílech a posilovat inovaci ve vývoji výrobků a oběhu myšlenek,
- na druhé straně vedla globální hospodářská integrace v řadě zemí a odvětví k vážným problémům příjmové nerovnosti, dlouhodobě vysoké míry nezaměstnanosti a chudoby, zranitelnosti hospodářství vůči vnějším otřesům a rozmachu nechráněné práce a neformální ekonomiky s dopady na pracovní poměr a formy ochrany, které může nabídnout,

uznávajíc, že za těchto okolností se dosahování lepšího a spravedlivého výsledku pro všechny stává ještě nezbytnějším pro naplňování obecného cíle sociální spravedlnosti, dosažení úplné zaměstnanosti, zajištění udržitelnosti otevřených společností a globální ekonomiky, dosažení sociální soudržnosti a boje proti chudobě a rozmachu nerovností,

přesvědčena, že Mezinárodní organizace práce musí sehrát klíčovou úlohu při podpoře a dosahování pokroku a sociální spravedlnosti v neustále se měnícím prostředí:

- na základě zmocnění obsaženého v Ústavě MOP, včetně Filadelfské deklarace (1944), která je i ve dvacátém prvním století plně odpovídající a měla by vést politiku členů MOP a která, vedle jiných cílů a zásad:
  - potvrzuje, že práce není zbožím a že chudoba v kterémkoli místě představuje ohrožení prosperity všech,
  - uznává, že MOP má, vedle všech ostatních cílů stanovených ve Filadelfské deklaraci, důležitou povinnost prosazovat mezi národy světa programy k dosahování cílů úplné zaměstnanosti a zvyšování

životní úrovni, minimální mzdy a rozšiřování opatření sociálního zabezpečení, aby byl všem potřebným zajištěn základní příjem,

- ukládá MOP povinnost přezkoumávat a posuzovat veškeré mezinárodní hospodářské a finanční politiky s ohledem na základní cíl sociální spravedlnosti, a
- na základě a při stvrzení Deklarace MOP o základních principech a právech v práci (1998) a návazných opatření, ve kterých členové uznali obzvláštní význam základních práv při výkonu mandátu Organizace, a zejména svobody sdružování a skutečného uznání práva na kolektivní vyjednávání, odstranění všech forem nucené nebo povinné práce, skutečného odstranění dětské práce a odstranění diskriminace ve vztahu k práci a povolání,

povzbuzena skutečností, že mezinárodní komunita uznala koncepci důstojné práce jako účinnou odpověď na výzvy globalizace, a to s ohledem na:

- výsledky Světového summitu o sociálním rozvoji, konaného v Kodani v roce 1995,
- širokou podporu, která je koncepci důstojné práce vyvinuté MOP opakovaně projevována na globální i regionální úrovni, a
- schválení spravedlivé globalizace a cílů úplné a produktivní zaměstnanosti a důstojné práce pro všechny jako ústředních cílů jejich příslušných národních a mezinárodních politik hlavami států a vlád na Světovém summitu OSN v roce 2005,

přesvědčena, že ve světě vyznačujícím se rostoucí vzájemnou závislostí a složitostí a internacionalizací výroby:

- jsou pro udržitelný hospodářský a sociální rozvoj a efektivitu nezbytné základní hodnoty svobody, lidské důstojnosti, sociální spravedlnosti, bezpečnosti a nediskriminace,
- v současnosti roste význam sociálního dialogu a praxe tripartitního vyjednávání mezi vládami a reprezentativními organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů na národní i mezinárodní úrovni pro dosahování řešení a budování sociální soudržnosti a právního státu, mimo jiné prostřednictvím mezinárodních pracovních standardů,
- by měl být uznán význam pracovního poměru jako prostředku právní ochrany zaměstnanců,
- pro udržitelný hospodářský rozvoj a pracovní příležitosti jsou nezbytně důležité produktivní, ziskové a udržitelné podniky spolu se silnou sociální ekonomikou a životaschopným veřejným sektorem a
- obzvláštní význam nese Trojstranné prohlášení o zásadách týkajících se mnohonárodních firem a sociální politiky (1977) ve znění pozdějších

změn, která se zabývá rostoucí úlohou těchto aktérů při plnění cílů organizace, a

uznávajíc, že tyto výzvy nutí organizaci zintenzívnit úsilí a mobilizovat všechny prostředky činnosti na podporu svých základních cílů, a aby toto úsilí bylo skutečně účinné a aby byla posílena schopnost MOP pomáhat svým členům v úsilí o dosahování jejich cílů v souvislosti s globalizací, musí organizace:

- v rámci svého přístupu k dalšímu rozvoji celosvětového a uceleného přístupu zajišťovat soulad a spolupráci v souladu s agendou důstojné práce a čtyřmi strategickými cíli MOP, s využitím synergií mezi nimi,
- při plném respektování stávajícího ústavního rámce a postupů přizpůsobit své vnitřní postupy a správu, aby se zlepšila účinnost a efektivita,
- pomáhat svým členům při plnění potřeb na národní úrovni, které vyjádřili na základě úplného projednání v tripartitě, poskytováním kvalitních informací, poradenství a technických programů, které jim napomohou k plnění těchto potřeb v rámci základních cílů MOP, a
- prosazovat politiku MOP na tvorbu standardů jako základní kámen činnosti MOP tím, že bude posilovat jejich význam pro svět práce, a zajišťovat úlohu standardů jako užitečného prostředku dosahování základních cílů Organizace,

přijímá dne desátého měsíce června roku dva tisíce osm tuto deklaraci:

I. Rozsah působnosti a zásady

Konference uznává a prohlašuje, že:

A. V prostředí zrychlujících se změn by se závazky a úsilí členů a organizace ve vztahu k provádění ústavního zmocnění MOP, včetně podpory mezinárodních pracovních standardů, a ve vztahu k prosazování úplné a produktivní zaměstnanosti a důstojné práce do středu hospodářských a sociálních politik, měly zakládat čtyřech stejně významných strategických cílech MOP, jimiž je vyjádřena agenda důstojné práce a jež mohou být shrnuty takto:

- i) podpora zaměstnanosti vytvářením udržitelného institucionálního a hospodářského prostředí, ve kterém:
  - jednotlivci mohou rozvíjet a aktualizovat potřebné schopnosti a kvalifikaci, které jim umožní produktivní zaměstnání pro jejich osobní naplnění a obecné blaho,
  - všechny podniky, veřejné i soukromé, jsou udržitelné, aby umožňovaly růst a tvorbu větších pracovních a příjmových příležitostí a vyhlídek pro všechny, a

- společnosti mohou dosahovat svých cílů hospodářského rozvoje, dobré životní úrovně a sociálního pokroku,
- ii) rozvoj a posilování opatření sociální ochrany – sociálního zabezpečení a ochrany práce – která jsou udržitelná a uzpůsobená podmínkám jednotlivých států, včetně:
- rozšíření sociálního zabezpečení na všechny, včetně opatření na zajištění základního příjmu všem, kteří takovou ochranu potřebují, a uzpůsobení jeho rozsahu a pokrytí novým potřebám a nejistotám vytvářeným rychlostí technologických, společenských, demografických a hospodářských změn,
  - zdravých a bezpečných pracovních podmínek a
  - politik upravujících mzdy a výdělků, pracovní dobu a ostatní pracovní podmínky, jejichž cílem je poskytnout všem lidem spravedlivý podíl na přínosech pokroku a všem zaměstnaným, kteří takovou ochranu potřebují, minimální mzdu,
- iii) podpora sociálního dialogu a tripartitního vyjednávání jako nejvhodnějších postupů pro:
- uzpůsobování strategických cílů potřebám a okolnostem každé země a jejich provádění,
  - převádění hospodářského rozvoje na rozvoj sociální a sociálního rozvoje na rozvoj hospodářský,
  - podpory budování konsensu o příslušných národních a mezinárodních politikách s dopadem na strategie a programy zaměstnanosti a důstojné práce a
  - zefektivňování pracovního práva a institucí, včetně uznávání pracovního poměru, podpory dobrých vztahů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci a budování účinných systémů inspekce práce, a
- iv) dodržování, prosazování a uskutečňování základních principů a práv v práci, které jsou obzvláště významné nejen jako práva, ale i jako nezbytné podmínky umožňující úplné uskutečňování všech čtyř strategických cílů, při vědomí, že:
- pro dosahování čtyř strategických cílů je obzvláště důležitá svoboda sdružování a skutečné uznávání práva na kolektivní vyjednávání,
  - porušování základních principů a práv nemůže být uplatňováno ani jinak používáno jako legitimní komparativní výhoda a že pracovní standardy by neměly být zneužívány k obchodnímu protekcionismu.

B. Čtyři strategické cíle jsou neoddělitelné, vzájemně provázané a opírající se jeden o druhý. Neprosazování kteréhokoli z nich by poškodilo realizaci ostatních. K optimalizaci výsledku by úsilí na jejich podporu mělo být

součástí celosvětové a ucelené strategie MOP pro důstojnou práci. Rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace musí být ve výše uvedených strategických cílech považovány za průřezové otázky.

- C. Způsob dosahování strategických cílů členy musí určit každý člen v souladu se svými stávajícími mezinárodními závazky a základními principy a právy v práci, mimo jiné s patřičným ohledem na:
- i) vnitrostátní podmínky a okolnosti a potřeby i priority vyjádřené reprezentativními organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců,
  - ii) vzájemnou závislost, solidaritu a spolupráci mezi všemi členy a MOP, které jsou v prostředí globální ekonomiky naléhavější než kdykoli předtím,
  - iii) principy a ustanovení mezinárodních pracovních standardů.

II. Způsob provádění

Konference dále uznává, že v globalizované ekonomice:

- A. Provádění oddílu I této deklarace vyžaduje, aby MOP svým členům v jejich úsilí účinně pomáhala. Za tím účelem by organizace měla přezkoumat a uzpůsobit své vnitřní postupy, aby se posílila správa a budování schopností směrem k co nejlepšímu využití lidských a finančních zdrojů a jedinečné výhody tripartitní struktury a systému standardů MOP s cílem:
- i) lépe porozumět potřebám členů s ohledem na jednotlivé strategické cíle, jakož i dosavadním krokům MOP k jejich naplňování v rámci pravidelného bodu na pořadu jednání konference, aby
    - určila, jak může MOP účinněji řešit tyto potřeby koordinovaným využíváním všech svých prostředků činnosti,
    - stanovila zdroje potřebné k řešení těchto potřeb a v případě potřeby získala zdroje doplňkové a
    - poskytla správní radě a úřadu vodítko pro plnění jejich povinností,
  - ii) posilovat a zefektivňovat technickou spolupráci a expertní poradenství, aby
    - napomáhala úsilí jednotlivých členů dosahovat na tripartitním základě pokroku při plnění strategických cílů v rámci soustavy Organizace spojených národů a v případě potřeby prostřednictvím národních programů pro důstojnou práci a
    - všude, kde je to zapotřebí, pomáhala institucionálním kapacitám členských států i reprezentativních organizací zaměstnavatelů a zaměstnanců při usnadňování smysluplné a ucelené sociální politiky a udržitelného rozvoje,

- iii) šířit sdílené poznatky a porozumění synergiím mezi strategickými cíli prostřednictvím empirické analýzy a tripartitního projednávání konkrétních zkušeností při dobrovolném zapojení dotčených zemí s cílem formovat rozhodování členů ve vztahu k příležitostem a výzvám globalizace,
  - iv) na požádání poskytovat pomoc členům, kteří chtějí společně podpořit strategické cíle v rámci dvojstranných nebo mnohostranných dohod, s výhradou slučitelnosti těchto dohod se závazky MOP, a
  - v) rozvíjet nová partnerství s nestátními subjekty a hospodářskými aktéry, například s mnohonárodními podniky a odborovými organizacemi působícími na celosvětové odvětvové úrovni, k posilování účinnosti operačních programů a činností MOP, ke vhodnému získávání jejich podpory a k dalším cestám prosazování strategických cílů MOP. To bude prováděno v konzultaci s reprezentativními národními a mezinárodními organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů.
- B. Členové zároveň mají klíčovou odpovědnost za to, aby prostřednictvím svých sociálních a hospodářských politik přispívali k uskutečňování celosvětové a ucelené strategie provádění strategických cílů, zahrnujících agendu pro důstojnou práci vymezenou v oddíle I této deklaráce. Provádění agendy pro důstojnou práci na vnitrostátní úrovni bude záviset na národních potřebách a prioritách a stanovit způsob, jakým se této odpovědnosti zhostí, musí členské státy v konzultaci s reprezentativními organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů. Za tím účelem mohou zvážit mimo jiné následující kroky:
- i) přijetí národní nebo regionální strategie pro důstojnou práci nebo obou strategií, vymezujících soubor priorit pro ucelené naplňování strategických cílů,
  - ii) stanovení vhodných ukazatelů nebo statistických zjišťování ke sledování a hodnocení dosaženého pokroku, v případě potřeby s pomocí MOP,
  - iii) vyhodnocení stavu ratifikace nebo provádění nástrojů MOP s cílem postupného zvýšení pokrytí jednotlivých strategických cílů, se zvláštním důrazem na nástroje označené jako základní pracovní standardy a nástroje považované za nejvýznamnější s hlediska správy, včetně tripartitních vyjednávání, politiky zaměstnanosti a inspekce práce,
  - iv) přijetí vhodných kroků k odpovídající koordinaci mezi stanovisky zaujatými jménem daného členského státu na příslušných mezinárodních fórech a kroky, které jím mohou být přijaty v rámci této deklaráce,
  - v) podpory udržitelných podniků,

- vi) případného sdílení vnitrostátních a regionálních osvědčených postupů získaných při úspěšném provádění národních nebo regionálních iniciativ s prvkem důstojné práce a
  - vii) v rámci dostupných prostředků poskytování odpovídající podpory úsilí jiných členských států o naplňování principů a cílů vymezených v této deklaraci, a to na dvoustranném, regionálním nebo mnohostranném základě.
- C. K provádění uceleného přístupu mohou významným způsobem přispět i jiné mezinárodní a regionální organizace se zmocněním v blízké příbuzných oblastech. Při vědomí skutečnosti, že každá z těchto organizací bude mít v rámci svého mandátu výhradní pravomoc, by je MOP měla vyzvat k podpoře důstojné práce. Protože zaměstnanost je ovlivňována obchodní politikou i politikou finančního trhu a cílem MOP je stavět zaměstnanost do středu hospodářských politik, patří k její úloze i vyhodnocování účinků těchto politik na zaměstnanost

III. Závěrečná ustanovení

- A. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce zajistí, aby o této deklaraci byli informováni všichni členové a jejich prostřednictvím reprezentativní organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců, mezinárodní organizace s pravomocí v příbuzných oblastech na mezinárodní a regionální úrovni a jiné subjekty, které stanoví Správní rada. Vlády a organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců na celostátní úrovni uvedou deklaraci ve známost na všech důležitých fórech, kterých se mohou zúčastnit nebo na nichž mohou být zastoupeni, nebo ji jinak rozšíří mezi všechny ostatní subjekty, které jí mohou být dotčeny.
- B. Správní rada a generální ředitel Mezinárodního úřadu práce odpovídají za stanovení vhodných podrobností pro rychlé provedení oddílu II této deklarace.
- C. Účinky této deklarace, a zejména kroky přijaté na podporu jejího provádění, budou ve lhůtě nebo ve lhůtách podle uvážení Správní rady a v souladu s podrobnostmi, které budou stanoveny, přezkoumány Mezinárodní konferencí práce za účelem posouzení vhodných opatření.

Příloha

Opatření navazující na deklaráci

I. Celkový účel a rozsah působnosti

1. Cílem těchto navazujících opatření je vymezit prostředky, kterými bude Organizace pomáhat svým členům při naplňování jejich závazku sledovat čtveřici strategických cílů důležitých pro provádění ústavního mandátu Organizace.

2. Tato navazující opatření by měla v co největší míře využít veškeré prostředky činnosti, které MOP k naplňování jejího mandátu vymezuje Ústava. Aniž by se zvýšily zpravodajské povinnosti členských států, mohou některá opatření na pomoc členům vyžadovat uzpůsobení stávajících způsobů uplatňování čl. 19 odst. 5 písm. e) a odst. 6 písm. d) Ústavy MOP.

II. Opatření Organizace na pomoc jejím členům

Správa, zdroje a vnější vztahy

- A. K zajištění prostředků, jimiž bude Organizace pomáhat členům v jejich úsilí podle této deklaráce, přijme Generální ředitel veškeré potřebné kroky, včetně předkládání případných návrhů Správní radě. Tyto kroky budou zahrnovat přezkum a uzpůsobování interních postupů a správy MOP uvedených v deklaráci a měly by být přijímány s ohledem na nutnost zajistit:
- i) soulad, koordinaci a spolupráci uvnitř Mezinárodního úřadu práce pro jeho účinný postup,
  - ii) budování a udržování politických a operačních schopností,
  - iii) účinné a efektivní využívání zdrojů, procesy řízení a institucionální struktury,
  - iv) odpovídající pravomoci a základnu poznatků a účinné správní struktury,
  - v) podporu účinných partnerství v rámci OSN a mnohostranné soustavy na posílení operačních programů a činností MOP nebo jiné způsoby podpory cílů MOP a
  - vi) sestavení, aktualizaci a šíření seznamu standardů, které jsou nejvýznamnější z hlediska správy¹.

Porozumění situaci a potřebám členů a odpověď na ně

- B. Aniž by se zdvojovaly dozorčí mechanismy MOP, zavede organizace soustavu pravidelného projednávání podrobností dohodnutých správní radou na Mezinárodní konferenci práce, za účelem:

---

¹ Úmluva o inspekci práce z roku 1947 (č. 81), Úmluva o politice zaměstnanosti z roku 1964 (č. 122), Úmluva o inspekci práce (zemědělství) z roku 1969 (č. 129) a Úmluva o tripartitní konzultaci (mezinárodní pracovní standardy) z roku 1976 (č. 144) a standardy uvedené v později pozměněných seznamech.

- i) lepšího porozumění rozdílným situacím a potřebám jejích členů ve vztahu k jednotlivým strategickým cílům, účinnější reakce na tyto situace a potřeby, využívání všech dostupných prostředků činnosti, včetně opatření v rámci standardů, technické spolupráce a technické a výzkumné kapacity úřadu, a odpovídajícího uzpůsobení priorit a programů činnosti organizace, a
- ii) vyhodnocování výsledků činností MOP pro formování programových, rozpočtových a jiných správních rozhodnutí.

Technická pomoc a poradenské služby

C. V rámci svého mandátu poskytne organizace na žádost vlád a reprezentativních organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů veškerou vhodnou pomoc na podporu úsilí členů o dosažení pokroku při naplňování strategických cílů prostřednictvím ucelené a souvislé národní nebo regionální strategie, zejména prostřednictvím:

- i) posilování a zefektivňování jejích činností technické spolupráce v rámci národních programů pro důstojnou práci a příslušného programu v rámci soustavy OSN,
- ii) poskytování všeobecných odborných znalostí a pomoci, o kterou může každý členský stát požádat za účelem přijetí národní strategie a prozkoumání inovativních partnerství pro její provádění,
- iii) rozvoje vhodných nástrojů na účinné vyhodnocování dosaženého pokroku a posuzování případných dopadů ostatních faktorů a politik na úsilí členů a
- iv) řešení zvláštních potřeb a schopností rozvojových zemí a reprezentativních organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů, včetně úsilí o mobilizaci zdrojů.

Výzkum a sběr a sdílení informací

D. Organizace přijme vhodné kroky k posílení své výzkumné kapacity, empirických poznatků a porozumění způsobům, jak se strategické cíle navzájem ovlivňují a přispívají k sociálnímu pokroku, udržitelnosti podniků, udržitelnosti rozvoje a odstraňování chudoby ve světovém hospodářství. Tyto kroky mohou zahrnovat sdílení zkušeností a osvědčených postupů v tripartitě na mezinárodní, regionální a národní úrovni v rámci:

- i) studií ad hoc s dobrovolnou spoluprací vlád a reprezentativních organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů v příslušných zemích nebo
- ii) jakýchkoliv společných soustav, jako je vzájemné hodnocení, které by si členské státy mohly přát dobrovolně zřídit nebo do kterých by si mohly přát dobrovolně vstoupit.

III. Hodnocení konferencí

- A. V rámci bodu na pořadu svého jednání vyhodnocuje konference účinky deklarace, zejména míru, do jaké deklarace mezi členy přispěla k podpoře cílů organizace prostřednictvím uceleného sledování strategických cílů, a toto hodnocení může konference občas opakovat.
- B. Pro vyhodnocení účinků deklarace předloží úřad konferenci zprávu, která bude obsahovat informace o:
  - i) opatřeních nebo krocích přijatých v důsledku této deklarace, které mohou být získány od členů tripartity prostřednictvím orgánů MOP, zejména v regionech, a z jakýchkoli jiných spolehlivých zdrojů,
  - ii) správní radou a úřadem přijatých následných opatřeních na řešení odpovídajících otázek správy, schopností a základny poznatků při sledování strategických cílů, včetně programů a činností MOP a jejich účinků, a
  - iii) možných účincích deklarace ve vztahu k ostatním zúčastněným mezinárodním organizacím.
- C. Zúčastněné mnohostranné organizace budou mít příležitost zapojit se do hodnocení účinků a do jeho projednávání. Jiné zúčastněné subjekty mohou být přítomny a podílet se na projednávání na pozvání správní rady.
- D. Z tohoto hodnocení vyvodí konference závěry o vhodnosti dalších hodnocení nebo o příležitostech k přijetí jakýchkoli vhodných opatření.